

1. Οι Τύποι του Εθελοντισμού

Με βάση το πλαίσιο που περιγράφηκε στην προηγούμενη ενότητα, η εθελοντική δραστηριότητα μπορεί να διακριθεί σε τέσσερις διαφορετικούς τύπους. Πιο συγκεκριμένα, οι ακόλουθοι τύποι εθελοντισμού μπορεί να ανήκουν στον επίσημο ή οργανωμένο εθελοντισμό, δηλαδή να πραγματοποιούνται μέσω ενός οργανισμού ή μπορεί να ανήκουν στον ανεπίσημο εθελοντισμό, δηλαδή να πραγματοποιούνται μέσω της αυθόρμητης δράσης μίας κοινότητας ή να είναι αποτέλεσμα ατομικής πρωτοβουλίας. Πάντως, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι στην πραγματικότητα αυτοί οι τύποι του εθελοντισμού δεν υπάρχουν απομονωμένοι, αφού σε μία δραστηριότητα συνήθως εμπειρεύονται περισσότεροι από ένας. Ειδικότερα:

1.1 Αμοιβαία Βοήθεια ή “Αυτο-βοήθεια”

Σε πολλές χώρες στον κόσμο η αμοιβαία βοήθεια είναι το κυρίαρχο σύστημα κοινωνικής και οικονομικής στήριξης για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Για παράδειγμα, στην Κένυα η παράδοση του “harambi” είναι ζωτικής σημασίας για την προμήθεια νερού και την παροχή εκπαίδευσης και ιατρικής περίθαλψης. Σε κάποιες περιοχές της Ινδίας οι κάτοικοι από κοινού διαχειρίζονται πόρους, όπως είναι τα δάση και τα πηγάδια, και από κοινού επισκευάζουν τους δρόμους τους. Επίσης, η αμοιβαία βοήθεια είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη και στις βιομηχανικές χώρες με τη μορφή οργανώσεων που δημιουργούνται από άτομα που αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα, όπως είναι για παράδειγμα η ανεργία ή κάποια συγκεκριμένη ασθένεια. Παρόλο που η αμοιβαία βοήθεια καλύπτει και τα τρία χαρακτηριστικά του εθελοντισμού που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα, σπάνια θεωρείται εθελοντισμός από αυτούς που την ασκούν.

1.2 Φιλανθρωπία ή Παροχή Υπηρεσιών σε Τρίτους

Η φιλανθρωπία ή η παροχή υπηρεσιών σε τρίτους διαφοροποιείται από την αμοιβαία βοήθεια ως προς το ότι ο κύριος αποδέκτης του εθελοντισμού δεν είναι το ίδιο το μέλος μίας ομάδας αλλά μια εκτεταμένη τρίτη ομάδα, αν και πρέπει να σημειωθεί ότι οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν ότι η φιλανθρωπία περιλαμβάνει και στοιχεία συμφέροντος. Αυτός ο τύπος εθελοντισμού ενεργοποιείται συνήθως μέσα από τους εθελοντικούς οργανισμούς και γι’ αυτό είναι περισσότερο διαδεδομένος σε βιομηχανικές χώρες, όπου αυτοί οι οργανισμοί είναι περισσότεροι. Ωστόσο, σε ορισμένες χώρες υπάρχει μεγάλη παράδοση εθελοντισμού μέσα από το δημόσιο τομέα αλλά και αυξανόμενο ενδιαφέρον για εθελοντισμό από τον επιχειρηματικό κόσμο. Επίσης, στον τύπο αυτό εντάσσεται και η προσπάθεια των εθελοντών που πηγαίνουν από τη μία χώρα στην άλλη για να προσφέρουν αναπτυξιακή και ανθρωπιστική βοήθεια.

1.3 Εκστρατεία ή “Υπεράσπιση”

Οι εθελοντές προσφέρουν την εργασία τους από επιθυμία για κοινωνική αλλαγή και κοινωνική δικαιοσύνη. Οι εκστρατείες μπορεί να παρακινούνται και να υποστηρίζονται από εθελοντές, που μερικές φορές ονομάζονται και “ακτιβιστές”, οι οποίοι για παράδειγμα πιέζουν την κυβέρνηση να αλλάξει τη νομοθεσία που επηρεάζει τα δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες ή προωθούν την απαγόρευση της τοποθέτησης ναρκών παγκοσμίως ή εργάζονται για την εισαγωγή μέτρων εναντίον του ρατσισμού. Επιπρόσθετα, οι εθελοντές αυτού του τύπου έχουν ανοίξει το δρόμο για την εισαγωγή νέων υπηρεσιών πρόνοιας στους τομείς του AIDS, έχουν ξεσηκώσει τη δημόσια συνείδηση σχετικά με την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταστροφή του περιβάλλοντος και έχουν συμμετάσχει ενεργά στο γυναικείο κίνημα και σε εκστρατείες για τη δημοκρατία σε πολλά μέρη του κόσμου. Μερικές εκστρατείες είναι τοπικές και άλλες έχουν παγκόσμιο χαρακτήρα. Για παράδειγμα, η εκστρατεία κατά της τοποθέτησης ναρκών υπολογίζεται ότι έχει απασχολήσει περισσότερους από 300 εκατομμύρια εθελοντές σε πάνω από 100 χώρες.

1.4 Συμμετοχή ή “Αυτο-διακυβέρνηση”

Σε αυτή την περίπτωση οι εθελοντές συμμετέχουν σε κρατικές ή κυβερνητικές διαδικασίες, όπως για παράδειγμα σαν μέλη επιτροπής για το πρόγραμμα ύδρευσης και αποχέτευσης της πόλης τους, σαν εκλεγμένοι αντιπρόσωποι ή σαν μέλη κρατικών συμβουλευτικών σωμάτων. Αυτό το είδος εθελοντισμού εμφανίζεται σε όλες τις χώρες, αλλά η περισσότερο εξελιγμένη μορφή του συναντάται σε χώρες με δυνατή παράδοση στην κοινωνία των πολιτών.